

Lotta från Uppfinnarbyn

Lotta från Uppfinnarbyn är en tecknad film om fantasi, filosofi och mod. Med en färgstark personlig stil påminner den mer om Muminrollet och Pettsons värld än om Disney. Filmen tar på ett enkelt sätt upp viktiga frågor och blir en lättsamt och humoristiskt underlag till diskussioner om vänskap, föräldraskap och teknikens möjligheter och faror.

Rekommenderad från 1

EN FILMHANDLEDNING AV
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

Lotta från Uppfinnarbyn bygger på en tv-serie och filmversionen består av flera olika delar som vävs in i varandra för att sammanfattas och avslutas i en gemensam final.

Uppfinnartävlingen

I Uppfinnarbyn är nästan alla besatta av att uppfinna saker och varje år hålls en tävling för att kora den bästa uppfinningen. Det snickras och hamras i var stuga och hundflickan Lottas pappa Oskar är inget undantag. Sedan han vann förra årets tävling känner han pressen på sig att även i år överraska med något makalöst, praktiskt och annorlunda.

I kaninfamiljen drömmer pappa Karl-Herbert om att bli framgångsrik och berömd, men han har varken lika origi-

nella idéer eller sådan begåvning som Oskar.

Årets tävling går av stapeln och den ena mer fantasifulla idén än den andra presenteras. En maskin som kan göra bröd av tegelsten, trädgårdshjälpmedel, flygattiraljer och väckarklockor. Publiken jublar och förundras men det mesta verkar bli sig likt från förra året. Råttan Walters maskin exploderar och Karl-Herberts köksmaskin visar sig dölja hans egen morotsskivande fru gömd i en trälåda.

Oskars kombinerade tvätt-, stryk- och vikmaskin är dock oslagbart genial och han kammar hem förstaprispokalen ännu en gång. Alla jublar utom Karl-Herbert som får ett utbrott av avundsjuka.

Judo

Men allt kretsar inte kring uppfinningar. Lotta själv njuter av sommaren tillsammans med kattkompisen Bruno. De leker i skogen och badar i viken även om Brunos mamma oroligt vakar över sonen och inte vill att han "sportar". Hans idrottande far försvann nämligen under mystiska omständigheter när han kastade slägga.

En dag hittar Lotta en stor bok flytande i vattnet. Den visar sig innehålla - förutom bilder av exotiska platser, djur och växter - ett tillplattat, sovande bi som följt med boken ända ifrån Japan. Susumu, som biet heter, har arbetat hos en berömd trädgårdsmästare och är en slags kombination av judomästare, österländsk filosof och naturdoktor (med akupunktur som specialitet).

Snart har hela byn anammat den nya sporten och Susumus idéer börjar även genomsyra andra delar av deras

vardag. Föremål återfinns, arbetsmetoder förbättras och man kan till och med lägga ungarna med lite judo.

Lotta vill lära sig ordentligt men är besviken på att träningspartnern Bruno inte får för sin mamma. De tänker ändå öva och Susumu lovar att först lära Lotta grunderna. Under förespeglning att de spelar dragspel på övervåningen, tränar Bruno och Lotta judo i hemlighet.

Upplösningen

Genom hundgrannen Giovannis nyuppfunna radio får byn kännedom om ett judomästerskap i Japan. Lotta blir eld och lågor och föreslår att de skall sätta ihop ett lag. Det verkar dock svårt att hitta villiga deltagare. Albert, Karl-Herberts son, visar sig dock vara stuv på judo och utses att bli en i laget.

Bruno får till sist också tillåtelse att följa med sedan hans pappa Matti välbehållen återvänt från ett osannolikt jordenruntäventyr där han förutom att ha slagit ett oslagbart världsrekord i slägga, även träffat på valar, infödingar i Söderhavet och eskimåer.

Med luftballong beger sig judogänget tillsammans med pappa Oskar och Susumu till Japan. De landar framför huset där tävlingen är i full gång. De tror att de kommer för sent men det vinnande laget Tamagotchi måste enligt reglerna tävla mot de nyanlända utmanarna. Albert klarar sig bra och vinner och Bruno gör sitt bästa men motståndaren räddas av gong-gongen.

Lagkapten Lotta klarar dock av sista matchen, hennes lag koras till vinnare och nyheten kablas ut över världen. Ända hem till alla i Uppfinnarbyn.

Mullvadarna

Under jord nedanför den livliga bygemenskapen äger ett annat skådespel rum. Små introduktioner till kommande avsnitt. Ett par snobbiga mullvadar, som dricker te och talar om konst förundras över de avlägsna tecken på liv som når dem från ytan. Något som de mest uppfattar som spökerier. När deras takprydnader (morötterna som växer ner i jorden) försvinner får de nog och beger sig iväg till en ny adress. De kommer inte desto mindre bli påmindna om bybornas existens när Lotta och gänget vid judotäv-

lingen brakar ner genom deras nya tak i den dramatiska finalen.

Uppfinnarglädje och fantasi

I Uppfinnarbyn sjuder det av uppfinnarlusta och fantasi, sporrat av den årliga tävlingen men också av pur entusiasm och glädjen i att tänka nya bra idéer.

Huset som Lotta bor i är byggt som rena "lustiga huset". Med rutschkanor från övervåningen och ett stoppbart löparband på verandan så att Lotta kan stannas i farten och hinna få sylt på frukostpannkakan när hon är på väg ut.

Flugan, vars uppgift är att väcka byborna, har utvecklat sin väckningsapparat, en mekanisk fönsterknackare. Giovanni som använt alla fruns köksredskap lyckas till sist fånga radiovägor som han låser in i sin radioapparat och Lottas pappa har förutom en tvättmaskin uppfunnit en ryggkliare och en elektrisk makapär som kan spika i stora bultar.

För figurerna i Uppfinnarbyn är det bara fantasin som sätter gränser. Ofta kommer idéer ur en önskan om att förbättra vardagen, göra tråkiga sysslor enklare och roligare. Tvätta blir roligare om en maskin viker och stryker kläderna också och tänk vad praktiskt med en väska som anpassar sig efter årstiderna, med skidor på vintern till exempel.

- Fundera över varför man uppfinnar saker. Vad är en bra uppfinning? Endast fantasin sätter gränser brukar det heta. Varför inte försöka uppfinna något själva? Gör en ritning. Har ni själva uppfunnit något? Vilken uppfinning skulle ni velat ha kommit på? Känner ni till några uppfinningar som har betytt mycket för människan? Fundera över vilka dåliga uppfinningar som också finns. Sådana som förstör miljön eller som till och med är farliga.

- Lotta berättar att hon skall uppfinna en magisk topp-luva som lägger ägg som i sin tur lägger små luvor så att det aldrig råder brist på luvor. Tror ni att barns uppfinningsidéer är annorlunda än vuxnas? Om du fick drömma fritt, vad skulle du vilja ha för uppfinning som skulle göra ditt eller andras liv lättare eller roligare?

• Idag tar vi massor med saker för givna. Att man får vatten genom att vrida på en kran, ljus och värme från elektricitet eller att man kan prata med människor långt borta i en telefon är så självklart att vi inte tänker på det. Datorer, mp3-spelare mobiltelefoner kanske vi fortfarande tänker att det ändå är fantastiskt att de finns och fungerar. Men att fundera kring uppfinningar kan också få oss att tänka på hur utvecklingen går framåt. Försök att föreställa er hur ett barn för hundra år sedan hade det. Vad skulle dom ha drömt om för uppfinningar tror du? Vilka finns idag?

Vänskap över gränser i djurens värld

Uppfinnarbyn befolkas av flera olika slags djur som umgås över "rasgränser". Hunden Lotta och katten Bruno borde egentligen vara naturliga fiender men är bästa vänner. De får tillvaron att verka lite mer spännande än den kanske är när de drömmar, fantiserar och leker. De finns där för varandra som stöd och delar varandras hemligheter. "Vi är lika men unika."

Vänskap är ett centralt tema i filmen. För Bruno och Lotta är det självklart, men för kaninen Albert är det något han drömmar om och som verkar ouppnåeligt. Han vet helt enkelt inte hur man får vänner. Genom sin far får han idéer om att man kanske måste prestera något för att bli populär. Pappan är ju övertygad om att en prispokal på hyllan kommer att locka till sig massor med vänner.

• Vad är en bra vän och hur får man vänner? Måste man bjuda på något, så som Albert gör med tårtan? Måste man vara lika varandra för att bli vänner eller är det kanske spännande om man är olika?

Fabeln har alltid varit en tacksam form för att genom djurfigurernas skepnad berätta något om oss människor. Ofta behäftas också djuret med ett typiskt karaktärsdrag såsom exempelvis: den kloka ugglan, den sluge räven, den flitige myran eller den trogne hunden.

Nu finns det en uppsjö av animerade filmer med djur i huvudrollerna. Med tiden har djuren kommit att bli mer komplexa figurer och också då mer lika människan. Ibland handlar det om hur djurens värld krockar med människans men ofta utspelar sig filmerna i egna universum på djurens egna villkor.

• Fundera över hur filmen använder sig av djuren som karaktärer. Har de några typiska hund-, katt eller gris-egenskaper? Vilka andra filmer med djur i huvudrollerna känner ni till? Varför är det roligt med djur som gör människosaker?

Tävling och konkurrens

Uppfinnartävlingen är inte bara till glädje. Den ger också upphov till konkurrens bland byborna. Särskilt kaninen Karl-Herbert är mån om att vinna eftersom han tror att en prispokal kommer att ge honom ära, berömmelse och massor av vänner. Nu har han inte så bra idéer utan låtsas att han uppfunnit en morotsskalarmaskin fast han egentligen stängt in sin fru i en låda och låter henne skära morötter för glatta livet. När hans fusk avslöjas känner han sig dum och när Oskar utropas till vinnare igen blir han nästan vansinnig av avundsjuka. Det hindrar honom ändå inte från att spionera på Oskar för att avslöja framgången bakom hans uppfinningar.

Karl-Herbert har sedan barnsben sökt bekräftelse och gjort allt för att få omvärldens beröm. I sin ungdom anordnade han en rätt misslyckad dansafton och nu gör han allt för att presentera den mest fantastiska uppfinningen.

Även i filmens tema om judo förekommer tävlingsaspekten. Susumu betonar förvisso att judo inte bara handlar om att slänga någon i marken. Den grundar sig på en tusenårig filosofi om respekt och tålmod. Och det krävs mycket övning för att betraktas som en erkänd utövare av sporten.

• En tävling ger naturligtvis upphov till konkurrens. En prispokal hägrar och i den lilla byn blir vinnaren en berömdhet. Är det bra att tävla? Vad är konkurrens?

• Lotta och Bruno tävlar nerför ledstången. Etta, utbrister Lotta. Tvåa!, säger en lika nöjd Bruno. Det viktigaste är inte att vinna utan att delta och kämpa väl, brukar det ju heta. Är det så?

• I judotävlingen gör alla tre i Lottas lag sitt bästa även om de inte alla vinner just sitt moment. Samtidigt handlar många situationer i filmen om att övervinna ett motstånd snarare än att vinna över någon. Albert, som ingen direkt tar notis om, övermannar "monstret" som rövat bort Susumu. Bruno övervinner sin rädsla för sport. Fundera över vad det innebär att tävla för er. På vilket sätt kan man säga att man vunnit bara genom att göra sitt bästa?

• Ingenting är gratis säger Oskar angående arbetet med uppfinningar. Susumu har samma inställning till tillvaron. Genom hårt arbete och tålmod kan man uppnå sina mål. Karl-Herbert däremot tror att han kan vinna framgång snabbt och enkelt och vill inte se att det krävs uppföringar, inte bara talang. Vad händer om man bara tänker på att vinna? Blir man en annorlunda person?

Föräldrar och barn

Uppfinnarbyn befolkas av olika familjer och relationen mellan barn och föräldrar blir belysta ur olika perspektiv. Lotta beundrar sin far som för det mesta befinner sig ute i snickarverkstan med näsan i ritningar eller på väg att testa nya uppfinningar.

Karl-Herbert är så upptagen av sina drömmar att han knappt lägger märke till sin son och han tar för givet att hustrun skall hjälpa honom med alla hans vansinniga idéer.

Brunos far har flugit iväg med sin slägga och lämnat ett stort tomrum. Det har bidragit till att Brunos mor gör allt för att hindra sonen från att ägna sig åt något som på minsta sätt liknar sport.

• Tycker du att barnens föräldrar är bra förebilder för sina barn? Fundera över varför det nästan bara är papporna som uppfinnar saker. Är det vår bild av en uppfinnare eller kan "mamman" vara lika bra på teknik och att uppfinna? Vad betyder en mamma eller pappa som förebild? Gör barnen som föräldrarna säger eller som de gör? Eller går de i stället sin egen väg? Hur tycker du att en förälder skall vara?

En annorlunda slags berättelse

Många filmer man kan se på bio har en dramatisk introduktion, sedan planteras en svårighet, ett hinder, som gör det hela spännande och historien byggs upp mot en dramatisk vändpunkt. Och sedan får vi se hur huvudpersonerna reder upp det som behöver redas upp och sedan är filmen slut.

Lotta från Uppfinnarbyn är ur det perspektivet en annorlunda film. Vi får lära känna en rad huvudpersoner och dras sakta in i deras vardagslunk. Dramatiken ligger i de små händelserna samtidigt som tillvaron förefaller lite småtokig mest hela tiden. Det är först i och med Susumis uppdykande som någonting omvälvande händer. Upplägget påminner lite om något avsnitt av *Mumintrollet* eller *Pettsson*.

- *Lotta från Uppfinnarbyn* var också från början en tv-serie i Estland och de estniska barnen är naturligtvis bekanta med de olika figurerna. För oss andra är de dock nya bekantskaper. Hur känner ni att de olika rollkaraktärerna presenteras? Känner ni att man lär känna dem eller skulle man velat ha en mer ingående introduktion?

Den tecknade filmens universum

Det är ganska naturligt att en animerad film (tecknad, dataanimerad, leranimation eller något annat) har extra lätt att vara fantasifull och gå utanför det möjliga. Vi tycker inte att det är konstigt med varken mänskliga djur, bilar med kärleksbekymmer eller robotar med snälla familjer som lagar varandra med skiftnycklar när de inte fungerar riktigt.

- *Lotta från Uppfinnarbyn* betonar extra mycket just fantasin och att det inte finns några gränser för vad som kan hända: att åka ballong till Japan på några timmar bara sunnanvinden blåser, Brunos pappas Münchhausenlika rövarhistoria (eller är det en sann berättelse?) om sitt försvinnande eller Lottas fantastiska dröm. Försök minnas vad som händer i dessa scener. Fundera över andra saker i filmen som känns fantastiska och fantasifulla.

Österländsk filosofi

Susumu är inget vanligt litet bi. Han är en äkta filosof som tänker att alla problem kan lösas, förr eller senare, med rätt inställning, tålmod, judo eller ett akupunkturstick på rätt ställe. Han är naturligtvis en skojig filur men han är också en representant för ett annorlunda sätt att se på livet och tillvaron. Österländsk filosofi bygger på kunskap och traditioner som är flera tusen år gamla. Akupunktur betraktades förr i Sverige som hokus pokus men idag har vi förstått att det finns många olika sätt att behandla eller bota sjukdomar på. Och att västerländsk medicin inte alltid kan lösa alla problem.

- Fundera vidare över vad vi kan lära av traditioner från främmande länder? Diskutera varför det är så lätt att ta sitt eget sätt att leva, eller sina egna sätt att lösa problem, för givna. Tycker ni att invånarna i Uppfinnarbyn är öppna för de nya tänkesätt som Susumu kommer med?

Produktionsuppgifter

Estland/Lettland 2006

Producent: Riina Sildos & Kalev Tamm

Manus: Janno Põldma, Heikki Ernits & Andrus Kivirähk

Regi: Janno Põldma, Heiki Ernits

Svensk röstregi: Christian Jernbro

Klippning: Janno Põldma

Musik: Sven Grünberg

I rollerna (svenska röster)

Frida Nilsson, Pierre Lindstedt, Robin Bivefors

Tekniska uppgifter

Speltid: 81 min

Format: Vidfilm 1,85:1

Ljudsystem: Dolby Digital

Censur: Barn tillåten

Svensk premiär: 15 september 2007

Distribution

Folkets Bio, Box 2068, 103 12 Stockholm tel. 08-545 275 20, fax 08-545 275 27 www.folketsbio.se

Redaktion

Andreas Hoffsten, Barn & ungdom, Svenska Filminstitutet, november 2007